

УДК 340.113(65.012.8)

ГЛАДКІВСЬКА О.В., кандидат фізико-математичних наук,
старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник НДІП НАПрН України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ЗАХИСТУ: ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Досліджено поняття “захист інформації”, “охорона інформації”, “інформація з обмеженим доступом”, забезпечення доступу до інформації та її захисту в Законі України “Про інформацію” та в міжнародних угодах щодо захисту інформації з обмеженим доступом.

Ключові слова: право на інформацію, доступ до інформації, інформація з обмеженим доступом, захист інформації, охорона інформації.

Аннотация. Исследованы понятия “защита информации”, “охрана информации”, “информация с ограниченным доступом”, обеспечение доступа к информации и ее защиты в Законе Украины “Об информации” и в международных соглашениях о защите информации с ограниченным доступом.

Ключевые слова: право на информацию, доступ к информации, информация с ограниченным доступом, защита информации, охрана информации.

Summary. “Information protection”, “information with limited access”, providing access to information and its protection in the Law of Ukraine “On Information” and in international agreements on the protection of information with limited access concepts were explored.

Keywords: the right to information, access to information, information with limited access, information protection.

Постановка проблеми. Враховуючи сучасні тенденції розвитку світового суспільства, створення цілісної системи інформаційного законодавства України неможливе без інтеграції у світовий інформаційний простір, тому розгляд загальновідомих положень щодо прав і свобод людини з позиції їх місця та ролі в загальному процесі розбудови інформаційного суспільства залишається важливим та актуальним завданням.

У попередній статті автора [1] було здійснено дослідження ключових понять в інформаційному праві: “людина”, “особа”, “громадянин”, “права” і “свободи”, “право на інформацію”, деяких інших інформаційних прав і свобод людини, а також аналіз відповідних норм Конституції України та Закону України “Про інформацію”. Продовження дослідження пов’язане з розглядом питання правового забезпечення та механізму реалізації права на інформацію і на доступ до інформації в Законі України “Про інформацію”, а також щодо його відповідності міжнародним стандартам у цій сфері.

Так як додержання прав та свобод людини, встановлених Конституцією та законами України, тісно пов’язано із захистом інформації з обмеженим доступом, то представляє інтерес питання аналізу правового елемента системи захисту інформації в частині ратифікованих Україною міжнародних угод щодо захисту інформації з обмеженим доступом, а також дослідження понять “охорона” й “захист” інформації.

З одного боку, прояви обмеження свободи слова та доступу громадян до інформації належать до основних реальних та потенційних загроз національній безпеці України, стабільності в суспільстві в інформаційній сфері. З другого боку, відповідно до інтересів

забезпечення національної безпеки і ступеня цінності для держави, а також правових, економічних та інших інтересів користувачів, за режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Тобто, тут бачиться проблема в тому, що в єдиному інформаційному просторі перебуває інформація як відкритої, так і обмеженого доступу, і розділити її без ретельного змістовного аналізу часто неможливо. Важливість цієї проблеми окреслена в [2, 3], де наведено відповідні приклади, зокрема:

– систематизована сукупність відкритої інформації може у комплексі містити відомості обмеженого доступу [2, с. 21];

– інформація, яка становить суспільний інтерес, може бути за режимом як відкритою (наприклад – у будь-якому випадку є відкритою інформація про порушення прав людини чи то про незаконні дії влади), так і віднесеною (у випадках, передбачених законом) до інформації з обмеженим доступом: наприклад, відомості про стан боєготовності війська, напевно, становлять суспільний інтерес, але можуть бути законно віднесені до державної таємниці [3, с. 28].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ґрунтовний аналіз нормативно-правового регулювання інформаційної безпеки України здійснено, наприклад, в [4]; питання захисту інформації, у тому числі її правового, організаційного й технічного елементів, висвітлені в [2]. Нормативно-правові акти, що регламентують доступ до публічної інформації, наведено в [3, 5] та в інших роботах.

Метою статті є дослідження понять “захист інформації”, “охорона інформації”, “інформація з обмеженим доступом”, забезпечення доступу до інформації та її захисту в Законі України “Про інформацію” і його відповідності міжнародним стандартам, а також аналіз висвітлених у відкритих джерелах ратифікованих Україною міжнародних угод щодо захисту інформації з обмеженим доступом.

Виклад основних положень. З прийняттям нової редакції Закону України “Про інформацію” [6] та Закону України “Про доступ до публічної інформації” [7], які набрали чинності 9 травня 2011 року, отримано “нові можливості забезпечення права на інформацію”, як вказано в підготовлених групою громадських експертів Методичних рекомендаціях щодо впровадження Закону України “Про доступ до публічної інформації” [3]. Зокрема, відповідно до частини четвертої ст. 13 Закону України “Про доступ до публічної інформації” “усі розпорядники інформації незалежно від нормативно-правового акта, на підставі якого вони діють, при вирішенні питань щодо доступу до інформації мають керуватися цим Законом”. Тобто з набранням чинності Закону жоден розпорядник інформації не може відмовити у задоволенні запита з мотивацією, що, наприклад, передбачено інший порядок надання інформації чи спеціальним законом це не передбачено.

У Методичних рекомендаціях роз’яснено, що таке “публічна інформація” (при цьому враховано європейський підхід та український досвід), розглянуто поняття і види інформації, а також питання про умови й порядок віднесення публічної інформації до службової інформації як коректно визначити статус інформації та оприлюднити її та ін. Окрім цього, що важливо для теми даної статті, в [3, с. 13] зроблено висновок, що “Закони України “Про доступ до публічної інформації” та “Про інформацію” відповідають європейським стандартам щодо забезпечення доступу до інформації, прозорості суб’єктів владних повноважень, і завдяки їх ухваленню Україна виконала частину взятих на себе перед Радою Європи зобов’язань”. Відповідні дослідження щодо відображення у Законі України “Про доступ до публічної інформації” міжнародних принципів доступу до публічної інформації наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

**Відображення міжнародних стандартів у Законі України
“Про доступ до публічної інформації” [3, с. 11-12]**

Міжнародні принципи щодо доступу до публічної інформації	Відображення принципів у змісті Закону України “Про доступ до публічної інформації”
Принцип максимального розкриття, відповідно до якого вся інформація, якою володіють публічні органи, підлягає розкриттю; винятки мають бути максимально обмежені, й публічні органи повинні довести необхідність виникнення та правомірність таких винятків.	Частиною другою статті 1 Закону встановлено, що публічна інформація є відкритою, крім випадків, визначених законом. Іншими словами, будь-які випадки обмеження доступу до публічної інформації мають визначатися законом. Наприклад, Податковим кодексом України, Сімейним кодексом України, Законами України “Про державну таємницю”, “Про адвокатуру”, “Про нотаріат”, “Про банки і банківську діяльність” тощо. Крім того, частинами третьою та четвертою статті 6 Закону встановлено, що інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше або якщо немає законних підстав для обмеження у доступі до такої інформації, які існували раніше. Статті 3 та 4 Закону щодо визначення гарантій та принципів забезпечення доступу до публічної інформації відповідають положенням Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів.
Принцип відкритості засідань, згідно з яким засідання публічних органів повинні бути відкритими для громадськості.	Пункт 4 статті 3 та пункт 7 частини першої статті 15 Закону. Законом встановлено, що право на доступ до публічної інформації гарантується доступом до засідань колегіальних суб’єктів владних повноважень, крім випадків, передбачених законодавством. Водночас, встановлено обов’язок розпорядника інформації оприлюднювати плани проведення та порядок денний своїх відкритих засідань.
Принцип, згідно з яким надання інформації не може завдати шкоди легітимній меті, якщо вона вже була поширена.	Частиною третьою статті 6 Закону передбачено, що інформація з обмеженим доступом має надаватися розпорядником інформації, якщо він правомірно оприлюднив її раніше.
Принцип Європейського суду з прав людини (Lingens v. Austria), за яким обсяг інформації, доступ до якої обмежується, про публічну особу має бути значно меншим, ніж обсяг інформації про приватну особу.	Відповідно до частини шостої статті 6 Закону не належать до інформації з обмеженим доступом декларації про доходи осіб та членів їхніх сімей, які: претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади; обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії.
Принцип забезпечення доступу до інформації, згідно з яким обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ.	У частині сьомій статті 6 Закону передбачено, що якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація з цього документа, доступ до якої необмежений.
Принцип спрощеної процедури доступу до інформації, який полягає у тому, що інформаційні запити повинні опрацьовуватися швидко і справедливо.	У статтях 19 та 20 Закону передбачено, що письмовий запит подається в довільній формі. З метою спрощення процедури оформлення письмових запитів на інформацію особа може подавати запит шляхом заповнення відповідних форм, які можна отримати на офіційному веб-сайті або в приміщенні

	відповідного розпорядника. Зазначені форми мають містити стислу інструкцію щодо процедури подання запиту на інформацію, її отримання тощо.
Принцип, згідно з яким інформаційні запити повинні бути задоволені в найкоротші строки.	Розпорядник інформації має надати відповідь на інформаційний запит не пізніше 5 робочих днів з дня його отримання. У разі, якщо запит на інформацію стосується надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана не пізніше 48 годин з дня отримання запиту. При цьому, Закон передбачає можливість продовження строку розгляду запиту до 20 робочих днів, якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних.
Принцип, відповідно до якого плата за надання інформації, якщо вона існує, не повинна ставати перешкодою в подаванні інформаційних запитів.	У статті 21 Закону зазначено, що у разі, якщо задоволення запиту на інформацію передбачає виготовлення копій документів обсягом більш як 10 сторінок, запитувач зобов'язаний відшкодувати фактичні витрати на копіювання та друк. В усіх інших випадках інформація надається безкоштовно. Розмір фактичних витрат визначається відповідним розпорядником на копіювання та друк в межах граничних норм, встановлених Кабінетом Міністрів України. У разі, якщо розпорядник інформації не встановив розміру плати за копіювання або друк, інформація надається безкоштовно. При наданні особі інформації про неї та інформації, що становить суспільний інтерес, плата за копіювання та друк не стягується.

Згідно зі ст. 20 Закону України “Про інформацію” (в редакції від 13.01.11 р.) “за порядком доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом. Будь-яка інформація є відкритою, крім тієї, що віднесена законом до інформації з обмеженим доступом”. Згідно зі ст. 21 цього ж Закону “Інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація”. Зрозуміло, що це стосується і публічної інформації.

Під відкритою інформацією мають на увазі загальнодоступну інформацію, яка використовується в роботі без спеціального дозволу, поширюється через засоби масової інформації, оголошується на конференціях, у виступах та інтерв'ю, а під інформацією з обмеженим доступом – інформацію, яка містить відомості, що становлять той чи інший вид таємниці і підлягають захисту як з боку держави, так і відповідних користувачів [2, с. 18]. Але в широкому розумінні однозначне визначення інформації з обмеженим доступом в українському законодавстві відсутнє.

Під час дослідження цього питання було також опрацьовано висвітлені у відкритих джерелах ратифіковані Україною міжнародні угоди щодо захисту інформації з обмеженим доступом [8 – 18] (див. Таблицю 2).

Проблема уніфікації визначень ускладнює належний захист інформації, гальмує міжнародний інформаційний обмін і, загалом, кодифікацію інформаційного законодавства України. Як видно із Таблиці 2, у всіх наведених 11-х міжнародних угодах визначення терміна “інформація з обмеженим доступом” різні.

Що стосується грифів обмеження доступу, то в більшості із проаналізованих угод [8 – 10, 12 – 15, 17] вказано наступні грифи обмеження доступу, що надається інформації

з обмеженим доступом згідно з її змістом відповідно до національного законодавства кожної із держав: “особливої важливості”, “цілком таємно”, “таємно”, “для службового користування”. В угодах [11,16] вказано грифи “цілком таємно”, “таємно”, “для службового користування”, а в угоді [18] грифи не вказано. Тобто проблема уніфікації категорії розмежування доступу до інформації тут не стоїть гостро, але все одно наявна певна невідповідність.

Таблиця 2

Ратифіковані міжнародні угоди про охорону/захист інформації з обмеженим доступом

№	Документ	Визначення основних термінів
1	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Йорданського Хашимітського Королівства про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [8].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – будь-яка інформація незалежно від її фізичної форми, носія та способу запису, якій згідно з національним законодавством надано відповідний ступінь обмеження доступу та яка охороняється відповідним чином.
2	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [9].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – будь-який вид інформації незалежно від її форми, носія, способу та засобів її запису або будь-якої її частини, яка відповідно до національного законодавства кожної із Сторін потребує охорони від несанкціонованого розкриття та якій було надано гриф обмеження доступу.
3	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [10].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація та матеріали незалежно від їх форми, природи та способу передачі, яким встановлені певні ступені обмеження доступу та надані відповідні грифи обмеження доступу, і які в інтересах національної безпеки та згідно з національним законодавством Сторін підлягають охороні від несанкціонованого доступу.
4	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Македонія про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [11].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація, відображена в будь-якій формі, що охороняється відповідно до національного законодавства Договірних сторін та передана в порядку, встановленому кожною з Договірних сторін і цією Угодою, розголошення якої може завдати шкоди безпеці та інтересам держав Договірних сторін.
5	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [12].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація у будь-якій формі та будь-які документи, матеріали, вироби, речовини або фізичні поля, на/в яких представлена інформація, яка в інтересах національної безпеки держав Сторін та відповідно до їх національного законодавства підлягає охороні від несанкціонованого доступу, включаючи інформацію, яку спільно створено юридичними особами держав Сторін у рамках співробітництва та доступ до якої обмежено на основі вимог національного законодавства держав Сторін та відповідно до критеріїв цієї Угоди.

6	Угода між Україною та Угорською Республікою про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [13].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> означає будь-які дані незалежно від їх форми представлення, виду та умов відтворення, що потребують охорони від несанкціонованого доступу та доступ до яких обмежено будь-якою з Договірних сторін відповідно до свого національного законодавства.
7	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Алжирської Народної Демократичної Республіки про охорону інформації з обмеженим доступом [14].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> означає будь-який документ, рисунок, план, карту, фотографію, звукову чи відеоплівку або інший документ чи інший носій інформації, що містять інформацію, якою обмінюються Сторони в рамках їх діяльності і розголошення якої може завдати шкоди відповідним інтересам та/або безпеці однієї з двох держав.
8	Угода між Україною та Республікою Словенія про обмін та взаємну охорону інформації з обмеженим доступом [15].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація, яка за законодавством кожної Договірної сторони потребує охорони від розголошення, незаконного заволодіння чи втрати та визначена такою незалежно від її форми.
9	Меморандум про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо обміну та взаємної охорони інформації з обмеженим доступом у сфері оборони [16].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – будь-яка інформація у сфері оборони незалежно від її фізичної форми або характеристики, яка в інтересах національної безпеки держави будь-якої Сторони була визначена як така, що вимагає захисту від несанкціонованого розкриття, та позначена грифом обмеження доступу.
10	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про захист інформації з обмеженим доступом [17].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація у будь-якій формі, зокрема в усній, та будь-який документ, матеріал, виріб, речовина або фізичне поле, на/в яких інформація міститься або може бути записана і до якої обмежено доступ згідно з національним законодавством Сторін.
11	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Таджикистан про співробітництво в галузі технічного захисту інформації [18].	<i>Інформація з обмеженим доступом</i> – інформація, право доступу до якої обмежено відповідно до національних законодавств держав Сторін. <i>Технічний захист інформації</i> - діяльність, спрямована на запобігання витоку інформації технічними каналами, несанкціонованому доступу до неї, порушенню її цілісності або блокуванню. <i>Засоби захисту інформації</i> – технічні, програмні та інші засоби, які використовуються для захисту інформації, а також засоби контролю ефективності захисту інформації.

В угодах [8 – 16] йдеться про охорону інформації з обмеженим доступом, а в угодах [17, 18] – про її захист. Розглянемо, як визначено терміни “охорона інформації” і “захист інформації” в Законі України “Про інформацію” (в редакції від 13.01.11 р.).

Із преамбули Закону (Закон регулює відносини щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації) та ст. 9 (основними видами інформаційної діяльності є створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації) впливає, що охорона інформації і захист інформації – різні поняття. У ст. 1 дається визначення тільки одного з цих двох термінів: “захист інформації – сукупність правових,

адміністративних, організаційних, технічних та інших заходів, що забезпечують збереження, цілісність інформації та належний порядок доступу до неї”. А у ст. 7 йдеться про “охорону права на інформацію”: “право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб’єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації”. Як бачимо, в цьому Законі визначення терміна “охорона інформації” відсутнє.

Аналогічна ситуація з визначенням цих термінів у [19], тобто надається визначення терміна “захист інформації”: “захист інформації – сукупність організаційних, технічних та інших заходів, правових норм щодо запобігання заподіяння шкоди інтересам, потребам особи, суспільства, держави в інформаційній галузі, забезпечення права на інформацію”. Визначення терміна “охорона інформації” відсутнє.

Виникає питання – чим відрізняються поняття “захист інформації” та “охорона інформації”?

Із словників української мови: “охороняти” – “оберігати від небезпеки кого-, щонебудь, забезпечувати від загрози нападу, замаху і т. ін.; стояти на варті біля кого-, чогонебудь; вартувати, стерегти; оберігати від руйнування, знищення, завдання шкоди і т. ін.; захищати від чого-небудь” [20]; “захист” – 1) дія зі значенням “захищати, захистити і захищатися, захиститися”; 2) “заступництво, охорона, підтримка” [21].

У роботі [22] досліджується актуальна проблема співвідношення понять адміністративно-правової охорони й адміністративно-правового захисту та, відповідно, категорій “охорона”, “захист”. Наведемо слушні висновки автора цієї роботи: “Перше, на що потрібно звернути увагу, – це те, що в англійській мові існує декілька синонімів, які відповідають слову захист: 1) protection – “захист, охорона, заступництво, піклування, опіка, прикриття”; 2) guard – “охорона, захист, вартовий, сторож, захисна стійка”; 3) defend – “захищати, стояти на сторожі, огорожувати, оборонятися, відстоювати право на щось, надавати підтримку; виправдовувати, захищатися на судовому процесі, заперечувати проти звинувачень, захищати на суді, виступати захисником”; 4) security – “безпека, благополуччя, забезпеченість, забезпечення безпеки; заходи безпеки; захист; охорона, засіб захисту, служба безпеки (в компанії, фірмі), почуття захищеності”.

Виходячи із зазначеного робимо висновок: 1) в англійській мові практично не існує різниці між поняттями охорона і захист; 2) для захисту закону (права) найбільш доцільно вживати англійський аналог protection; 3) для визначення фізичних осіб, які займаються фізичним захистом, вживається слово guard, а які займаються юридичним захистом – defend; 4) для позначення професійної юридичної особи (фірми), яка займається захистом, використовується термін security.

Тим самим для приведення вітчизняного законодавства до вимог світового товариства, щоб нас розуміли, є потреба вживати слова “охорона” і “захист” в одному розумінні – як синоніми.

Отже, погоджуючись з аргументами щодо вживання слів “охорона” і “захист” в одному розумінні – як синонімів [22], можна зробити висновок, що поняття “захист інформації” та “охорона інформації” слід вживати в одному розумінні.

Висновки.

Проведений аналіз Закону України “Про інформацію” та інших основних нормативно-правових актів, які регулюють інформаційні суспільні відносини, ратифікованих Україною міжнародних угод щодо захисту інформації з обмеженим доступом, наукових публікацій за темою дослідження дозволяє стверджувати:

– Закон України “Про інформацію” відповідає європейським стандартам щодо забезпечення доступу до інформації;

– в українському законодавстві відсутнє однозначне визначення (в широкому розумінні) поняття “інформація з обмеженим доступом”;

– поняття “захист інформації” та “охорона інформації” слід вживати в одному розумінні – як синоніми;

– в міжнародних угодах щодо захисту інформації з обмеженим доступом наявна проблема уніфікації категорії розмежування доступу до інформації.

Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз висвітлених у відкритих джерелах ратифікованих Україною міжнародних угод щодо захисту секретної інформації.

Використана література

1. Гладківська О.В. Відображення ключових понять основоположних прав і свобод людини в законодавчих актах України в інформаційній сфері // Правова інформатика. – 2013. – № 1(37). – С. 30-38.

2. Гуцалюк М.В. Організація захисту інформації : навчальний посібник / М.В. Гуцалюк. – [2-е вид., перероб. та допов.]. – К. : Альтерпрес, 2011. – 308 с.

3. Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України “Про доступ до публічної інформації” / [М.В. Лациба, О.С. Хмара, В.В. Андрусів та ін.]. – [2-е вид. допов.]. – К. : Агентство “Україна”, 2012. – 164 с. – (Укр. незалеж. центр політ. дослідж.). – Режим доступу : [//www.president.gov.ua/docs/access_info_2012.pdf](http://www.president.gov.ua/docs/access_info_2012.pdf)

4. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти) : підручник / [В.В. Остроухов, В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк та ін.]. ; за заг. ред. Є.Д. Скулиша. – К. : КНТ, 2010. – 776 с.

5. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи : роз’яснення Міністерства юстиції України від 03.05.12 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-12>

6. Про інформацію : Закон України від 02.10.92 р. 2657-ХІІ : за станом на 14.06.13 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 48. – Ст. 650. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.11 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 32. – Ст. 314. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

8. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Йорданського Хашимітського Королівства про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 05.10.11 р. № 3815-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 21. – Ст. 201. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3815-17>

9. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 09.12.11 р. № 4098-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 27. – Ст. 290. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4098-17>

10. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 04.06.04 р. № 1761-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 36. – Ст. 442. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1761-15>

11. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Македонія про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 22.12.10 р. № 2842-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 27. – Ст. 230. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2842-17>

12. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від

19.09.08 р. № 567-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009. – № 7. – Ст. 65. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-17>

13. Про ратифікацію Угоди між Україною та Угорською Республікою про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 06.03.08 р. № 131-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2008. – № 16. – Ст. 152. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/131-17>

14. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Алжирської Народної Демократичної Республіки про охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 18.02.09 р. № 1004-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009. – № 28. – Ст. 363. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1004-vi>

15. Про ратифікацію Угоди між Україною та Республікою Словенія про обмін та взаємну охорону інформації з обмеженим доступом : Закон України від 01.04.09 р. № 1217-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009. – № 32-33. – Ст. 493. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1217-vi>

16. Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Кабінетом Міністрів України та Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо обміну та взаємної охорони інформації з обмеженим доступом у сфері оборони : Закон України від 17.12.08 р. № 686-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009. – № 15. – Ст. 202. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/686-17>

17. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Норвегія про захист інформації з обмеженим доступом : Закон України від 30.10.08 р. № 636-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2009. – № 14. – Ст. 178. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/636-vi>

18. Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Таджикистан про співробітництво в галузі технічного захисту інформації : Закон України від 07.09.05 р. № 2829-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – № 51. – Ст. 545. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2829-15>

19. Юридична енциклопедія : в 6 т. / [редкол. : Ю.С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін.]. – К. : “Укр. енцикл.”, 1998. – Режим доступу : <http://cyclor.com.ua/content/view/330/1/>

20. Новий тлумачний словник української мови : у 3 т. – Т. 3 / укладачі В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Вид-во Аконіт, 2003. – 927 с.

21. Словник української мови : у 11 т. – Т. 3. – 1972. – С. 379. – (Тлумачення, значення слова “захист”). – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/zakhyst>

22. Єщук О. Філологічний аспект термінології у сфері адміністративно-правової охорони. – Режим доступу : <http://www.law-property.in.ua/articles/-5-/143-2013-06-01-18-53-09.html>

~~~~~ * * * ~~~~~